

85 ГОДИНИ СОФИЙСКИ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

Писмената култура на българите, която отваря пътя на научното познание, води началото си от девети век. Тогава светите братя Кирил и Методий сътворяват древнобългарската азбука, а техните ученици и последователи (Климент Охридски, Наум Преславско-Охридски, Константин Преславски, Йоан Екзарх, Василий Врач, Евтимий Търновски, Киприян и много други) създават на български език и за нуждите на българското общество литература от всички жанрове, познати в тогавашната средиземноморска цивилизация. Както в цяла средновековна християнска Европа, така и в България манастирите са центрове на научното, вкл. на медицинското знание: медицински школи за обучение на лекари с лечебници и приюти към тях след IX-X в. са отворени в Преславския и Охридския, а по-късно и в Бачковския и Рилския манастир. Създават се ярки естественонаучни и медицински съчинения като "Шестоднев" и "Небеса" от Йоан Екзарх, Симеоновия сборник, "Физиолог", "Зелейник", преводни текстове от Хипократ и Гален от 9-10 в., както и "Хилендарски медицински сборник" от XIV в. с позовавания на лекари от Салернската медицинска школа.

В края на XIV в. българското царство е завладяно от османските турци и възкръсва за нов живот пет столетия по-късно като трета българска държава. Измежду първите българи с новоевропейско медицинско образование е Анастасий Македонецът - възпитаник на протестанския университет в Хале (1705) и член на комисията за новия руски превод на Библията по инициатива на Петър I през 1712 г. Около 150 са българските лекари, завършили медицински факултети в други държави към началото на нова България (1878). Сред тях има и професори в чужди факултети: Г. Вълкович, К. Каратеодоров, Хр. Стамболски, С. Каратеодоров (Истамбул), Г. Атанасович, П. Протич, В. Панов (Букурещ).

Инициативи и плановете за разкриване на български университет и на медицински факултет към него има в публичното пространство далеч преди Освобождението (1878). Най-екстравагантен измежду тях е планът на г-р Стоян Чомаков (1870) за разкриване на български университет в столицата на Османската империя. През 1880 г. в Народното събрание е приет на първо четене законопроект за създаване на "висше училище", който в последствие, поради граматичните събития в държавно-политическия живот и Сръбско-българската война, бива изоставен. Едва през 1888 г. се поставя началото, а през 1894 г. със Закон за висшето училище в София се утвърждава създаването на университета, но без медицински факултет. Чл.2 от закона дава право на министъра на просветата в съгласие с Министерския съвет "да открие по-нататък според нуждите богословски и медицински факултет". Като се има предвид обстоятелството, че Софийският медицински факултет се разкрива във възможно най-неблагоприятния момент (1918) от гледна точка на условията за пълноценното му функциониране (загубени войни, крах на идеалите за национално обединение, огромни материални загуби и човешки жертви, епидемии и социални сътресения), можем да се съгласим със становището на

М. Арнаудов (1939), а по-късно и на А. Панев (1958), че пропусъкът това да стане през 1894 г. се дължи на незрялостта на българското общество, доминирано от атмосферата на необуздан меркантилизъм при първоначалното натрупване на капитала. Съпротивата срещу идеята за откриване на Медицинския факултет се подхранва от несъществуващата тогава опасност от появата на "лекарски пролетариат", т.е. от призрака на ниските доходи на частно практикуващите лекари.

През следващите години полемиката "за" и "против" е съпроводена с практически действия за откриване на факултета. Най-активни в това отношение са г-р Панайот Жечеv (1853-1903), г-р Петър Ораховач (1857-1922), г-р Марин Русев (1864-1935) и г-р Стефан Ватев (1866-1946), ръководители на тогавашното санитарно ведомство (Дирекция за опазване на общественото здраве при Министерството на вътрешните работи), на Висшия медицински съвет към него и на Българския лекарски съюз. През 1904 г. към Дирекцията за опазване на общественото здраве се открива медицинска библиотека, а за нуждите на бъдещия факултет се построява сегашната Клиника по детски болести (1903-1909) и втори етаж на централната сграда на Александровската болница (1906). Отново през същата 1904 година се организират тримесечни курсове за специализация по хирургия, акушерство, гинекология и офталмология, а през 1907 се приема правилник за специализация на лекарите, съгласно който, на специализация в чужбина се изпращат първите 17 лекари, между които и някои от бъдещите професори в Медицинския факултет като г-р Стоян Киркович по вътрешни болести (Виена), г-р Атанас Теодоров по съдебна медицина (Виена), г-р Тошко Петров по хигиена (Тулуза), г-р Владимир Алексиев по вътрешни болести (Женева) и г-р Иван Кипров по очни и ушни болести (Берлин и Виена). През 1910 територията на Александровската болница се разширява с терените на изток, където са сегашните хирургически клиники, а година по-рано се приема нов правилник за лекарските курсове, включващ тези по вътрешни, кожно-венерически болести и бактериология.

Чрез Закон за народното просвещение от 1909 г. се предвижда откриването на Катедра по анатомия, физиология и хигиена към Физико-математическия факултет на университета. Висшият медицински съвет приема конкретен план за създаване на медицински факултет (1910). Към университета се създава Лаборатория за анализ на хранителни и питейни продукти (1912). През периода 1912-1917 г. по инициатива и под ръководството на г-р Марин Русев работят множество комисии, проучва се чуждият опит (нарочни държавни комисии посещават медицинските факултети в Мюнхен, Вюрцбург, Хайделберг, Виена и други), съставят се множество проекти и се приема изменение на Закона за просветата (1917), с което се разпорежда откриване на факултета на 1.01.1918 г. За нуждите на катедрите (институтите) се предоставя сградата на тогавашната Първа мъжка гимназия (сегашната сграда на ул. Дунав 2), а на клини-

85 ГОДИНИ СОФИЙСКИ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

Проф. g-р Иван Кипров

Моллов по вътрешни болести (20.05.1918) и проф. Параскев Стоянов по хирургия (10.06.1918). На 16.04.1919 г. Временната Факултетска комисия в състав професорите В. Моллов, П. Стоянов, К. Пашев, Ив. Кипров, Т. Петров и Ат. Теодоров се преобразува във Факултетски съвет на Медицинския факултет с декан проф. Ив. Кипров и секретар проф. Ат. Теодоров.

Факултетският съвет приема план и програма за шестгодишно обучение по медицина, съгласно който през първата и втората година се изучават предклинични микро-биологични дисциплини, от третата до петата - клинични и през шестата се провежда клинична практика по основните медицински специалности. С решение на Факултетския съвет се уреждат и въпросите относно критериите за избор на асистентите и хабилитирането на преподавателите. В доклада си пред Академичния съвет на университета от 31 май 1919 г. проф. Иван Кипров посочва като най-важни следните задачи пред Медицинския факултет: да подготвя лекари за страната, да създава условия за опресняване и попълване на знанията на лекарите, за специализиране по отделните дисциплини и за научна медицинска дейност.

Като професори по редица специалности в Софийския медицински факултет постъпват и редица руски учени - медици, прокудени от Гражданската война в Съветска Русия (В. П. Воробъев, Н. М. Попов, А. Е. Янишевски, А. Ф. Манковски, С. С. Абрамов, В. В. Завялов, Г. Е. Рейн и много други). Като израз на признателност за приноса на руските професори в изграждането на факултета гълго след основаването му се поддържа квота за приемане на студенти от емигрантско-руски произход.

Откриването на Медицински Факултет в трудните години на I-вата национална катастрофа, недостатъчната предварителна подготовка, липсата на елементарни пособия и условия за обучение стават причина за протести на студентите. На 20 февруари 1919 г. те изпращат до отговорните институции своето изложение ("Мемоар

ките - отделенията на Александровската болница.

След приключване на редица процедурни спорове между Висшия медицински съвет и Академичния съвет на университета, в 8 ч. на 10.04.1918 г. започва първата лекция по зоология от проф. Г. Шишков в Медицинския факултет на Софийския университет.

Първите утвърдени от Академичния съвет на университета, професори в Медицинския факултет са проф. Васил

от студентите медици при Софийския Университет"), в което заявяват, че са вече в трети семестър, а "никакви кабинети не се уреждат, никакви пособия не се приготвят ..." и заплашват, че ще напуснат факултета и ще продължат следването си в Загреб. На 28 февруари 1919 г. Дирекцията на народното здраве, Академичният съвет и Висшият медицински съвет взимат важни решения, с които започва ускореното укрепване на Факултета.

За няколко години след създаването си Софийският медицински факултет е кадрово окомплектован, снабден с клинична база, апаратура, учебни помагала и литература. Медицинската библиотека към факултета е създадена през 1919 г., вкл. с книги и с цели лични библиотеки - дарения на лекари. По свидетелства на тогавашни студенти и преподаватели, самите те изработват голяма част от учебните помагала: микроскопски колекции, картинни изображения на органи и тъкани, схеми и таблици, макроскопски анатомически препарати. През 1921 г. се открива създаденият под ръководството на проф. В. П. Воробъев Анатомически музей, превеждат се учебници от чужди езици, издават се стенографски записки на лекции, появяват се и авторски учебници на български език, първите от които са "Основи на фармакологията" от Вл. Алексиев, "Органична химия" от Ас. Златаров, "Основи на общата психопатология" от Н. М. Попов, "Физиологична химия" от В. В. Завялов, "Патологични процеси" от С. Абрамов.

Спонтанната активност на студентите за подобряване условията на обучението придобива все по-организираны форми. Със задачата да отстоява техните искания, студентите избират "постоянно присъствие" (1919), което прераства в ръководство на Студентското медицинско гружество. Сред първите членове на гружественото ръководство са тогавашните студенти и бъдещи професори в Медицинския факултет Бойчо Бойчев, Асен Хаджиолов и Петър Попхристов. През 1925 г. по тяхна инициатива излиза и първият брой на списание "Praemedicus" - орган на гружеството.

През 1921 г. Софийският медицински факултет е представен на честването на 700-годишнината на Медицинския факултет в Монпелие от професорите К. Пашев и Т. Петров. Първите чуждестранни гости на факултета са g-р Еверсон от Рокфелеровата фондация (1921), проф. Бауер (1926) и проф. Шерцел (1928) от Загреб и техният брой непрекъснато расте през годините. Първите лекари - "доктор хонорис кауза" на факултета / университета, са проф. Мюленс от Хамбург (1929) и g-р Русев от София (1930).

През 1921 Факултетският съвет насърчава създаването на научни медицински гружества и първото от тях е Дермато-венерологическото гружество под ръководството на проф. Б. Берон, основано през месец септември 1923 г.

Веднага след икономическата криза през 30-те години на XX век започва строителството на нови университетски болнични бази като Кожно-венерологическата клини-

ка (1934), сградата на "трупните институти" (анатомия, патологична анатомия и съдебна медицина) (1936), Нервно-психиатричната клиника (1936), Биологическия институт (1936), Пропедевтичната хирургическа клиника (1939) и други.

Медицинският факултет заема своето достойно място в Софийския университет и с годините се утвърждава и придобива все по-голям авторитет, а четирима от най-изтъкнатите у нас и в чужбина професори медици са ректори на СУ "Кл. Охридски":

- Проф. д-р Васил Моллов (1923-1924) и (1934-1935)
- Проф. д-р Владимир Алексиев (1926-1927)
- Проф. д-р Стоян Киркович (1930-1931)
- Проф. д-р Александър Станишев (1938-1939)

Университетът е не само място за обучение, но и място за научно творчество. Годините 1933-1943 са години на подем. Освен отлично организирания учебен процес, имената си налагат не само у нас, но и в чужбина редица преподаватели от факултета, които и до днес считаме за колоси на медицината в България. Фундаментални научни проучвания и трудове създават проф. Асен Златаров, акад. Асен Хаджиолов, акад. Методи Попов, акад. Димитър Ораховац, акад. Владимир Марков, проф. Стефан Ватев, проф. Васил Моллов, проф. Стоян Киркович, проф. Владимир Алексиев, проф. Парашкев Стоянов, проф. Александър Станишев, проф. Стоян Белинов, акад. Констан-

тин Пашев, проф. Богомил Берон, проф. Любен Попов, проф. Никола Кръстников, проф. Тошко Петров. Тогава израства и следващото талантливо поколение в лицето на проф. Димитър Каганов, проф. Константин Чилов, проф. Бойчо Бойчев, проф. Марин Петров, акад. Иван Пенчев, проф. Петър Попхристов, проф. Никола Шипковенски, акад. Алекси Пухлев, акад. Ташо Ташев. Това са личности с голям авторитет в българското общество и със завидна международна известност. Те дават облика и на Софийския медицински факултет като уважавано европейско висше медицинско училище.

През този период, изпитите, положени в Медицинския факултет, както и дипломите издадени от него, са валидни във всички страни на Европа.

След съответна промяна в Закона за народната просвета през 1942 г. се откриват зъболекарски и фармацевтичен "отдел" (факултети) към университета.

На 10.01.1944 г. Александровската болница е бомбардирана от съюзническата авиация, поради което през февруари 1944 г. Медицинският факултет заедно с цялата си клинична база е евакуиран в района на Плевен-Ловеч-Горна Оряховица.

През учебната 1947/1948 г. се въвеждат изпитните дисциплини "въведение в медицината" и "философия на естествознанието", които имат за цел насищането на обучението по медицина с елементи на марксистко-ле-

Първият випуск на Медицинския факултет - 1924 г.

85 ГОДИНИ СОФИЙСКИ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

нинската идеология по съветски образец. Макар и силно ограничено, международното сътрудничество в областта на медицината се запазва през целия период на студентата война. Опитът висшето медицинско образование в България да се реорганизира по съветски образец по профили - терапевтичен, педиатричен и санитарно-хигиенен - излиза неуспешен (1951-1957) и традиционните за Софийския медицински факултет учебен план и програма се възстановяват.

През 1950 г. Медицинският факултет се отделя от Софийския университет и се обособява в Медицинска академия с медицински и стоматологичен факултет с ректор проф. М. Марков и негови заместници професорите Г. Узунов, Б. Боянов и П. Попхристов. От този момент нататък висшето медицинско образование излиза от ведомството на просветата и преминава към това на здравеопазването, университетската автономия е отнета и пътят на тоталитарния произвол е отворен. През 1951 г. Фармацевтичният отдел на Софийския университет се прехвърля в Медицинската академия като трети факултет, а през 1954 г. последната се преименува във Висш медицински институт.

Софийският медицински факултет е източник на опит, традиции и кадри за всички учебни и научни медицински учреждения в България. Екип професори от факултета в състав Г. Янков, Т. Гоцев, М. Марков и П. Николов организира новия Медицински факултет при Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" (1945), а много от катедрите в новосъздадения Институт за специализация и усъвършенстване на лекарите (ИСУЛ) (1950) се заемат от университетски професори по медицина Г. Тенчов, Т. Ташев, Ив. Пенчев, Б. Бойчев, Бр. Братанов. Създадените по-късно медицински научно изследователски институти към Министерството на здравеопазването и към Българската академия на науките (БАН), както и висши медицински училища във Варна (1960), Плевен (1974) и Стара Загора (1982) също разчитат на научно-преподавателския потенциал на Софийския медицински факултет.

През 1972 г. Медицинският факултет, заедно с целия Висш медицински институт София влиза в, състава на новосъздадената Медицинска академия (МА), включваща практически всички учебно-научни медицински учреждения в страната (медицински, стоматологични и фармацевтични факултети, ИСУЛ, научно изследователските институти по медицина към МНЗ и научно-медицинските звена в БАН) с председател акад. Атанас Малеев. До 1991 г., когато Медицинската академия е разформирана, а Висшият медицински институт (по-късно Медицински университет) е възстановен, се осъществяват безброй реорганизации и структурни промени, най-съществената от които е прерастването на катедрите в научни институти към централното управление на МА. В резултат на това Медицинският факултет загубва своето структурно-организационно съдържание така, че е редуциран до Деканат по медицина (1976), а управлението на медицинското образование и наука, макар и тоталитарно, остава неефективно. През този период се построяват новите сгради на Стоматологичния факултет и на Университетската болница "Майчин дом", разширява се сградата на Анатомичния блок, редица клиници се оборудват с модерна апаратура.

Разформирането на мегаломанската Медицинска академия и номинативното възстановяване на Софийския медицински факултет се оказват негостатъчни за възвръщане на първоначалното му достойнство на национална институция, управлявана по законите на академичната автономия. Не е нужна особена прозорливост, за да се види, че периодът на най-интензивно изграждане и на най-плотворна работа на факултета е този между 1926 и 1950 година, в условия на спокойствие и уравновесени интереси (лични и обществени). Репалната академична автономия на Медицинския факултет се основава на това, че като всяка друга гържавна научно-учебна институция, факултетът през този период е погледомствен на Министерството на просвещението. Двата периода (до 1926 и след 1950 г. и досега), през които Медицинският факултет е пог факти-

Университетска болница "Св. Екатерина"

ческото управление на здравеопазното ведомство, са белязани с поразително общи черти: противоречия относно условията за ползване на болничната база за обучение и наука и опити за груба намеса в работата на факултета. Ясно трябва да се подчертае, че ябълката на раздора е била и си остава болничната база. В рамките на просветното ведомство ръководството на факултета би осъществявало цялостно управление на държавното имущество (административни, учебно-научни и болнични сгради и оборудване), запазвайки единството на учебната, научната и лечебната дейност. В рамките на здравеопазното ведомство факултетът е в ролята на неблагоприятен бездомен роднина, обитаващ болничната база, а университетските болници са включени в движението на властови, имуществени и човешки ресурси, управлявани по начин, безкрайно далечен на демократизма на академичната автономия. Нека да разгледаме историческите факти.

По споразумение от 1919 г. между Медицинския факултет, Висшия медицински съвет и Дирекцията на народното здраве Александровската болница и Майчин дом се предоставят за временно ползване от факултета. Нарушенията на това споразумение са системни и са извор на пречки и затруднения в развитието му (дори има гласове в полза на неговото закриване). Причината за конфликтите е собствеността и управлението на клиниките, за което претендират Академичният съвет (представител на академичната общност на факултета) и Върховният медицински съвет и Дирекцията на народното здраве (представител на болничната администрация). От една страна, Академичният съвет счита, че "навсякъде в света при създаването на медицинските факултети се оставят в пълно разпореждане на последните не само държавните, окръжните и градски болници, но дори и частните и болниците на благотворителните гружества. В градовете с медицински факултет на последния се отстъпва най-голямата съществуваща болница, дори и когато тя е единствена в града. Така е в Германия, Австрия, Франция, Русия, Швейцария. Така трябва да бъде и у нас". От друга страна, Върховният медицински съвет и Дирекцията на народното здраве считат, че има противоречие в това "факултетът да поема само лечебната част, като домакинската служба стоварва върху Дирекцията на народното здраве. С други думи, господа професорите вместо да възпитават и обучават, ще лекуват и ще запояват, а Дирекцията ще е гоставчик на прислуга, отопление, храна, облекло, медикаменти и пр. Незавидна задача за централното управление на здравната служба в България, имаща малко по-други назначения от тези, които факултетът иска да му възложи! Обидно положение и за г-н министъра на народното здраве, висшия негов надзорник!"

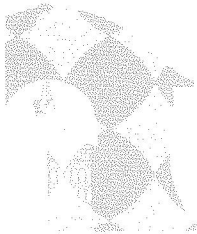
През 1921 г. избухва тежък конфликт, в който Факултетският съвет обвинява правителството на Ал. Стамболийски, че посяга на факултета, че пречи на правилното му развитие и накарнява интересите на професорите и студентите, защото "висшият санитарен персонал

мъчно се поддавал на партийен натиск". Отношенията между университетските катедри и болничните отделения са предмет на няколко неизпълними правилника. В крайна сметка, невъзможността за двойствено и антагонистично управление на университетските клиники довежда до преминаването на Александровската болница изцяло към Медицинския факултет, респективно към Министерството на просвещението през 1926 г. Безконфликтното развитие продължава до 1950 г., когато и болницата, и факултетът са върнати към здравеопазното ведомство. В резултат на това Софийският медицински факултет става изгрялка в ръцете на властта и е фактически разформиран и сведен до Деканат по медицина (1976).

За съжаление демократичните промени в страната (1989) не доведоха до възстановяване на академичната автономия на факултета и до връщането му на неговото естествено място - в семейството на академичните учреждения под ведомството на образованието и науката. Ето защо конфликтите през годините на прехода буквално повтарят тези от преди 80 години. Несъобразени с обществените интереси закони поставиха академичните структури и университетските болници в странна ситуация. Така например, новосъздаденият Съвет на директорите на университетските болници (болничните администратори) си постави задача да осъществява методично ръководство на висшето медицинско образование и медицинска наука. За щастие този жест се превърна във фарс преди да предизвика трагедия: стана очевидно, че без академичната общност това, което се нарича "университетска болница", не е нищо повече от администрация и бездушен инвентар.

В писмо от 10.10.2000 г. до президента на България, министър-председателя, председателя на Комисията по здравеопазването, младежта и спорта при НС и министъра на здравеопазването, деканът на Софийския медицински факултет и нарочна комисия в състав проф. П. Тивчев, проф. Ив. Смилов, доц. П. Панчев, доц. А. Димитров, доц. А. Алексиев, доц. Ив. Митов и доц. В. Хаджидеков изразяват становището на академичната общност относно Закона за лечебните заведения и настояват за поправки в него. Противоречията се трупат и бъдещите още по-тежки конфликти са неизбежни. Това е достатъчно основание да се припомни, че основните искания в това писмо засягат отново и отново противоречието в управлението на болничната база:

1. "Ръководните органи на университетските болници да се избират съгласно академичните правила, определени с "Правилник за дейността на Медицинския университет".
2. Само през последните 12 години факултетът е инвестирал в апаратура за нуждите на болницата над 25 млн. щатски долара. Тези активи сменят своя собственик чрез преобразуване на университетските болници в акционерни гружества и са нужни допълнителни гаранции и договори, че те не могат "да се продават, отдават под наем или преотстъпват на частни лица и организации".

85 ГОДИНИ СОФИЙСКИ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

3. Непопустимо е акредитациите на университетските болници да се извършват без участието на представители на Медицинския университет или факултет.

4. Непопустими са пълномощията на изпълнителните директори на университетските болници, даващи им право да извършват структурни промени, без да се съобразяват с университетските нужди и принципи.

5. Принципал на университетските болници не може да бъде никои друг освен Академичния съвет и ректора на Медицинския университет, чието най-първо национално отговорно задължение е създаването на медицински специалисти.

6. По силата на обсъждания закон Медицинският университет неоправдано не се допуска до доболнична медицинска помощ и до диагностично-консултативна дейност в амбулаторни условия. И тук не е трудно да се забележи превалирането на егоистично-личните над обществените интереси. Навсякъде по света медицинските университети са най-мощните диагностично-консултативни звена от последна инстанция.

От създаването си през 1918 г. до Втората световна война Софийският медицински факултет приема за обучение ежегодно по около 100 студенти. През военните години техният брой нараства до 250 души, а в следвоенните 1945-1947 г. във факултета са приети общо 5000 демобилизирани военнослужещи (т.нар. "cursus magnus"): за целите на тяхното обучение са ангажирани временно салоните на училища и кинотеатри и големите градски болници, чиито старши лекари работят и като доброволни асистенти. През следващите години броят на новоприеманите студенти се движи между 400 и 500 души, а след 1990 г. спада на около 200-300 души. До 2003 г. в Софийския медицински факултет са получили образованието си над 34 000 българи и 2554 чужденци. През отдели години (1984-1985) броят на чуждестранните студенти надхвърля 1000 души от 83 страни по света. От 2001 г. във факултета се осъществява шестгодишно обучение на чуждестранни студенти на английски език.

Понастоящем Софийският медицински факултет осъществява своята дейност на базата на 11 държавни университетски болници: "Александровска", "Майчин дом", "Царица Йоанна", "Княгиня Евдокия", "Св. София", "Св. Екатерина", "Св. Иван Рилски", "Св. Анна", "Акад. Иван Пенчев", "Св. Наум", "Проф. Бойчо Бойчев". Неговата структура включва 47 катедри и клинични центрове с над 1500 високкоквалифицирани преподаватели. Студентското обучение завършва с образователната степен "Магистър", а следдипломното обучение се провежда по 52 основни и профилни медицински специалности.

Основоположниците и първите преподаватели в Софийския медицински факултет са випускници, специализанти, докторанти, асистенти и професори в най-престижните европейски университети от началото на ХХ в. Въпреки историческите превратности ползотворните контакти между българските и чуждестранните учени никога не са прекъсвани напълно и обмяната на специалисти и опит в рамките на двустранното и многостранното сътрудни-

чество, на националните и международните научни форуми и в медицинския печат, макар и ограничена през годините на студентата война, сега продължава и се разширява.

През последните десет години преподавателите и студентите от факултета участват в над 4800 международни научни форума и в над 30 международни научни и образователни проекта с повече от 350 участници по програмите TEMPUS - Phare, CEEPUS, Leonardo da Vinci, Socrates - Erasmus и гр. както със страните от Европейската общност, така и с Япония, САЩ и гр.

Преподавателите в Софийския медицински факултет са редовни и почетни членове на чуждестранни и международни научни организации, комитети и редакционни колегии така, както техните колеги от други страни са членове на българските.

Схоластиката и догматизмът на изминалите тоталитарни години извадиха нашия факултет от демократичното европейско семейство. Днес, когато те са в миналото, пречка пред връщането на Софийския медицински факултет в него през годините на прехода може да се окаже абдикацията на държавата и рушенето на университетските традиции от властени, агресивни и конюнктурни личности, зарижени единствено за личното си облагодетелстване.

Университетът има свои правила и норми, различни от тези в държавата. Университетският преподавател и студентът от създаването на първите университети до сега са свободни хора, свободно формулиращи и обсъждащи идеи, които след това отстояват непреклонно. Такива принципи са в основата на университетската автономия. Наивно би било да се мисли, че свободата на индивида в университета е независима от състоянието на обществото, но принадлежността към академичната общност изисква стремеж към свободно изказване и възприемане на идеи.

Не е тайна, че понастоящем българското общество повтаря своя опит за пазарна (капиталистическа) организация. Ето защо автономията и академичната независимост в преподаването и научните проучвания, завещани от създателите на Софийския медицински факултет, са основните признаци за повторното му припознаване като европейска образователна структура.

Софийският медицински факултет е създаден в периода 1917-1918 г., характеризиращ се с последствията от загубени почти седем годишни войни. Към покрусата се прибавят хаос, бедност, мизерия, международна изолация и загубата на около 300 000 млади български мъже. Ситуацията се повтаря през 1942 - 1946 г., а събитията след 1989 г., макар и без война, отново извеждат на преден план бедността, моралната деградация на обществото, законовите и организационните противоречия и неуредици. Нашият факултет е общонационална ценност и неговото укрепване е наш морален дълг.

Вероятно българската национална съдба е белязана от всички тези негативи, а в нас има генетична заложба да ги преодоляваме.

Но в гнешната ситуация това не може да бъде осъществено без разбиране и помощ; Медицинският факултет - София - тази общобългарска ценност със значение за националната сигурност и събирателно място на българския интелект - се нуждае не от материална, а от морална помощ и подкрепа от институциите и държавата. Предназначението на този очерк е да покаже не само създаването и израстването на нашата Alma Mater - Софийския медицински факултет - и приноса на нашите забележителни предшественици в това общественополезно дело, но и начина, по който факултетът преодолява препятствията по пътя си. Ако тоталитарната зависимост от болничната администрация е отстъпила пред университетската автономия само десет години след създаването на факултета, това предстои да стане и сега. Силно нарушеното сега равновесие в полза на индивидуално-егоистичните и за сметка на обществените интереси е сериозно предизвикателство пред академичната общност на Медицинския факултет и на Медицинския университет като цяло. Ако човек е човек, не само защото се създава в обществото, но и защото създава и възпроизвежда общество, способността ни да възстановим това равновесие е мерило за нашата собствена човечност.

Vivat Academia! Vivat Professores!

ДЕКАНИ НА СОФИЙСКИЯ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

Проф. Иван Кипров (1918-1920)
 Проф. Тошко Петров (1920-1921; 1924-1925)
 Проф. Владимир Алексиев (1921-1922)
 Проф. Васил Моллов (1922-1923; 1936-1937)
 Проф. Константин Пашев (1923-1924)
 Проф. Атанас Теодоров (1926-1926)
 Проф. Богомил Берон (1926-1927)
 Проф. Стефан Ватев (1927-1928)
 Проф. Андрея Сахатчиев (1928-1929; 1935-1936; 1938-1939)
 Проф. Стоян Киркович (1929-1930)
 Проф. Александър Станишев (1930-1931; 1937-1938)
 Проф. Димитър Стаматов (1931-1932)
 Проф. Димитър Ораховац (1932-1934; 1939-1941; 1943-1945)
 Проф. Стоян Белинов (1934-1935)
 Проф. Методий Попов (1941-1942)
 Проф. Анастас Клисуров (1942-1943)
 Проф. Иван Иванов (1945-1946)
 Проф. Любен Попов (1946-1947)
 Проф. Марко Марков (1947-1951)
 Проф. Георги Узунов (1951-1953)
 Проф. Борис Славков (1953-1956)
 Проф. Георги Янков (1956-1960)
 Проф. Радан Раданов (1960-1962)
 Проф. Георги Михайлов (1962-1964)
 Проф. Любомир Томов (1964-1968)
 Проф. Николай Попов (1968-1970)
 Проф. Сашо Божинов (1970-1971)
 Проф. Янаки Холевич (1971-1973)
 Проф. Иван Ушев (1973-1976)

Проф. Никола Узунов (1976-1978)
 Проф. Мария Златева (1978-1983)
 Проф. Емил Стоянов (1983-1987)
 Проф. Иван Михайлов (1987-1988)
 Доц. Нено Славков (1988-1989)
 Доц. Александър Георгиев (1989-1992)
 Проф. Иван Смилев (1992-1999)
 Проф. Николай Цанков (1999-2003)

ПРЕДСТАВИТЕЛНИ МОНОГРАФИИ И УЧЕБНИЦИ, ПУБЛИКУВАНИ В ЧУЖБИНА

1929 г.

Krustnikov, N. Die heilende Wirkung kunstlich hervorgerufener Reproduktionen von pathogenen affektiven Erlebnissen. - In: Archiv fur Psychiatrie und Nervenkrankheiten, 88, 1929, No 3.

1931 г.

POPOV, Metodi. Die Zellstimulation, ihre Anwendung in der Pflanzenzucht und Medizin. Berlin: 1931. - p. 375.

1956 г.

LUKANOV, Mirco. Uber die Neuorientierung der prophylaktischen Medizin auf der von Setschenow, Wedenski und Pawlow geschafften Grundlage des Nervismus. (Mirtscho Lukanoff). Berlin: Volk und Gesundheit, 1956. - 57 p.

1957 г.

АВРАМОВ, Моис и Ким Сън Рум. Ръководството рентгенова техника. Синичжоу: (Корейска нар. рен.), 1957. - 132 с. (на корейски ез.).

1958 г.

PASEV, Konstantin. Seltene Augengeschwulste. Plasmocytare und lymphocytare Hyperplasien der Conjunctiva. (Konstantin Pascheff) Berlin: Akademie-Verlag, 1958. -140 p.

1959 г.

ТОКСИКОЗ в раннем детском возрасте. Москва: Детгиз, 1959. - 268 с. Авт.: П. Рачев, С. Статева, Й. Тодоров, В. Антова.

PASEV, Konstantin. Chronische Hyperplasien der Bindehaut (Konstantin Pascheff). Halle (Saale): Marhold, 1959. -124 p.

1960 г.

POPKIROV, Stojan G. Die heutige Therapie der Osteomyelitis. (Stojan G. Popkirow). Berlin: Volk und Gesundheit, 1960. - 143 p.

1961 г.

АЛТЫПАРМАКОВ, Антон. Бронхоскопия и бронхография. Москва: Медгиз, 1961. -127 с.

SIPKOVENSKI, Nikola. Pathologische Reactionen der Personlichkeit. Neurosen und psychogene Psychosen. (Nikola Schipkowensky). T. I-II. Wien etc.: Mandrich (1960-1961). I. 1960. XII. -210 p. II. 1961. p. 211-435.

ПОПОВ, Л. Хр. Синтетическая дерматология. С., Мед. и физкультура, 1961, 308 с.

1962 г.

PASKOV, D. S. La Nivalina. Farmacologia e applicazione clinica. Bologna: Cappelli Editore, 1962. -356 p.

SIPKOVENSKI, Nikola. Schwachsinn und Verbrechen. Geisteschwache und Zurechnungsfahigkeit. (Nikola Schipkowensky) Jena: Fischer, 1962. 2, -101 p. (Medizinisch-juristische Grenzfragen, Hf. 6).

1963 г.

KADANOV, Dimitar und Aleksandr Gjurovski. Morphologie der Rezeptoren der Atmungs- und Verdauungssystems beim Menschen. Jena: B. E. V. G. Fischer, 1963. -260 p.

ПОПХРИСТОВ, П. Кожные болезни в детском возрасте. Общая и специальная части. С., Мед. и физкультура, 1963, 822 с.

1965 г.